

KIRKKOHALLITUKSEN YLEISKIRJE

Nro 20/2006
7.6.2006

KIRKKORAKENNUSTEN SUOJELUSTA

Porvoon tuomiokirkon tuhopoltto antaa aiheen palata 1900-luvun lopulla tehtyihin havaintoihin ja niiden perustella annettuihin ohjeisiin. Myös silloin koettiin kirkkorakennuksiin kohdistuvan tahallisen vahingoittamisen uhkan kausi.

Porvoon tapaus voi osoittautua irralliseksi sattumaksi tai se on osa kansainvälis-
tän tuhotöiden ajankohtaisuuden aaltoa. Ajanmukaiseksi koettu ajattelu- ja toi-
mintamalli ei tarvitse levitäkseen mitään organisaatiota, pelkät uutiskuvat ja ve-
toaviksi koetut iskulauseet voivat ohjata joidenkin toimintaa. Ajanmukaiseksi ko-
ettu toimintatapa voi tuottaa esikuvan uusille yrityksille kirkkorakennusten tahal-
liseksi vahingoittamiseksi.

Rakennuksen omistajana, sen käytöstä vastaavana ja paikalliset olosuhteet parhai-
ten tuntevana on kukin seurakunta oikea taho päättämään rakennustensa turvalli-
suudesta. Tilanteen muuttumista on jatkuvasti seurattava. Muiden kohteiden tur-
vallisuuden parantaminen saattaa siirtää riskin aikaisemmin turvalliselle paikka-
kunnalle. Sinänsä turvallisesti koetulla paikkakunnalla saattaa satunnainen tilan-
ne tuottaa turvallisuusriskin.

Ajankohtaiset uhkat

Porvoon tapauksen tuottaman esimerkin lisäksi on juuri nyt olemassa muitakin
uhkaa lisääviä tekijöitä. Lukuvuosien päättymisen samaan aikaan ilmojen lämpe-
nemisen kanssa on yleensäkin näkyneet vahingontekotilastoissa. Jotkut aatteellises-
ti motivoituneet vahingontekijät on aikaisemmin liitetty lukumagian harrastajiin ja
päivämäärät, jotka sisältävät numeroita 6 ja 9 on lukumagiassa pidetty erityisesti
pahaan ja pahantekoon liittyvinä. Koska on oletettavissa että aatteellisesti motivoi-
tuneet vahingoittajat aktivoituvat Porvoon tapauksen johdosta, on 6.6.2006 perus-
teltua olla erityisen valppaana.

Tuhopoltoista ja vahingonteoista

Koska monet tuhopoltot ovat julkisuushakuisia, silloinkin kun toimijat itse pyrki-
vät pysymään piilossa, voi olla eduksi pyrkiä tiedottamisessa niin matalaan profii-
liin kuin mahdollista. Tiedottamisessa on myös syytä varoa kertomasta, että seu-
rakunnan kirkon turvallisuus on varmistettu aukottomasti. Sellainen väite voi-
daan kokea haasteena ja kimmokkeena näyttää tuhopolttajan olevan ovelampi

kuin kirkon suojelijat. Tiedottamisessa ei myöskään tule kertoa suojelun yksityiskohdista, se tarjoaa tuhotyöntekijälle valmiin kartoituksen suojelussa olevista aukoista.

Toimenpiteistä ja niiden tavoitteista

Toimenpiteillä tulee ensisijaisesti pyrkiä ennalta estämään tuhotyöt tai ainakin vahinkojen rajoittaminen vähimpään mahdolliseen. Tekijän kiinni saaminen vahingon jo tapahduttua on kyseisen tapauksen kannalta vähämerkityksellistä, vahingon korjaamisessa tuhopolttajasta ei juuri ole apua. Ajatellen muita kirkkoja on tekijän kiinni saaminen kuitenkin omiaan vähentämään tuhopolttamisen riskiä ja tekijän kiinni saaminen varmasti vähentää yleisesti toimintamallin innostavuutta.

Harkitessaan toimenpiteitä, joihin seurakunta voi ryhtyä, on niistä syytä aina keskustella paikallisen poliisi- ja pelastusviranomaisen kanssa. Koska valvonta harvoin on täysin kattavaa, on järjestelyiden yksityiskohdat syytä pitää niin harvojen tiedossa kuin on mahdollista.

Välittömästi tehtävissä olevista toimenpiteistä

Alueellisesti tai tiettyyn ajankohtaan rajoittuvan riskin ollessa kyseessä on mahdollista järjestää vartiointi. Vartioliikkeiden palvelukset on helppo järjestää ja niiden mukana seurakunta saa myös tarvittavan asiantuntemuksen ja osaamisen. Vartioliikkeiden palvelukset ovat kuitenkin kalliita eikä niitä kaikilla paikkakunnilla ole saatavilla. Mikäli seurakunta ryhtyy omatoimisesti järjestämään valvontaa, esimerkiksi talkootyönä, on se syytä tehdä yhteistyössä poliisin kanssa. Kaikille vartiointitoimintaan osallistuville on selvitettävä vartijan oikeudet ja oikeuksien rajat sekä selvitettävä tehtävässä huomioon otettavat turvallisuusnäkökohdat.

Tilapäisenä ja mahdollisesti pitempiaikaisempaan järjestelyynä on mahdollista parantaa valvonnan tasoa kohtuullisin kustannuksin käyttäen itse aktivoituvia ja kuvaa lähettäviä matkapuhelimia. Tällaisten järjestelmien tekninen laatu on viime aikoina parantunut samalla kun niiden aiheuttamat kustannukset ovat muuttuneet jokaisen seurakunnan mahdollisuuksien mukaisiksi.

Suunnittelemattomasti tapahtuneiden vahingontekojen mahdollisuutta voi vähentää poistamalla kaikki sytykkeeksi kelpaava materiaali ja esimerkiksi lukitsemalla roska-astiat yöksi. Ovien lukituksen toimivuus ja perustusten tuuletusluukkujen ja kattoluukkujen varmistaminen on ajoittain syytä tarkista. Kattotikapuiden alapää on yleensä mahdollista poistaa mielijohteesta tapahtuvan katolle menemisen estämiseksi.

Joissain seurakunnissa on kielletty kirkon pihalla ja hautausmaalla oleskelu öiseen aikaan ilman, että seurakuntalaiset olisivat kokeneet sen häiritsevän heidän asianmukaista liikkumistansa tai toimintaansa. Kielto helpottaa valvontaa, henkilöihin perustuvassa valvonnassa voidaan jokainen alueelta tavattu poistaa sieltä ilman, että vahingon tekoon olisi jo ryhdytty ja teknisen valvonnan järjestelmät eivät tarpeettomasti aktivoidu tai aiheuta hälytyksiä.

Turvallisuuden pysyvistä parantamisesta

Turvallisuuden parantamisen tulee uhkien muuttuessa ja toisaalta tiedon ja mahdollisuuksien parantuessa olla jatkuvaa. Aikanaan ukonilmat muodostivat suu-

rimman uhkan, sitten koettiin aatteellisesti motivoituneen vahingoittamisen aalto ja nyt ehkä ollaan uuden vielä kaikilta osin tunnistamattoman hävitysinnostuksen edessä.

Vahingontekoa yleensä edeltää tunkeutuminen rakennukseen tai kielletylle alueelle. Sekä ulkotilojen että sisätilojen valvonnan tekniikka on edennyt siten että aikaisempaa parempia järjestelmiä on nyt saatavissa huomattavasti aikaisempaa edullisemmin. Muutama vuosi sitten käydyssä keskustelussa pohdittiin yksityisyyden suojan ja valvonnan mahdollisesta ristiriidasta. Silloin kun valvonnasta ilmoitetaan ja valvonta kohdistuu tiloihin tai alueisiin, jotka eivät ole luvallisesti käytössä, tätä ristiriitaa ei ole. Kameroihin perustuva valvonta on osoittautunut toimivaksi ja sillä on vahingontekoa ja muutakin rikollisuutta ehkäisevä vaikutus.

Palonilmaisinjärjestelmät ovat osoittautuneet tehokkaiksi. Tämä on todettava kaikista järjestelmiin liittyneistä epäkohdista huolimatta. Aikaisemmin ilmaisimet asennettuina kylmiin tiloihin tuottivat runsaasti virrehälytyksiä ja siksi monessa kohteessa ilmaisimia ei edelleenkään ole kylmissä tiloissa kuten ullakoilla ja tapuleissa. Järjestelmien täydentäminen olisi kuitenkin nykyisin mahdollista. Monissa kohteissa normin mukainen ilmaisimien asennus ei ollut mahdollista kirkon katoissa olevien maalausten takia ja ilmaisimia ei siksi asennettu lainkaan. Nykyisin normeja sovelletaan aikaisempaa paremmin olosuhteiden mukaan. Lisäksi vaativiin kohteisiin on kehitetty järjestelmä joka on asennettavissa pääasiassa valvottavan tilan ulkopuolelle.

Vain harvoissa kirkoissa on koko rakennuksen kattava automaattinen sammutusjärjestelmä. Normin mukaisen, jatkuvasti vedellä paineistetun putkiston rakentaminen lämmittämättömiin tiloihin ei olekaan mahdollista. Monissa kirkoissa onkin tehty nk. kuivaputkijärjestelmä, jonka palokunta täyttää ja aktivoi tultuaan paikalle. Kuivaputkijärjestelmä ei yleensä kata koko kirkkoa vaan se on yleensä asennettu vain vaikeasti lähestyttäviin kirkon osiin, kuten torniin ja ullakolle. Kuivaputkijärjestelmällä on myös se etu, että virhetoiminnoista aiheutuvat vesivahingot eivät käytännössä ole mahdollisia.

Perinteisten sammutusputkistojen lisäksi on kehitetty erilaisia pienpisaratekniikoiksi kutsuttuja sammutusjärjestelmiä. Niiden etuihin kuuluu mahdollisuus tehdä automaattinen järjestelmä joka kattaa myös lämmittämättömät tilat, niiden tarvitsema vesimäärä on vain yksi kymmenesosa perinteisestä järjestelmästä, joten vesivahingot jäävät pienemmiksi ja tarvittava vesi on mahdollista varastoida kirkkoon. Näiden järjestelmien näkyviin tulevat suuttimet ovat myös niin pieniä, että niitä on voitu asentaa myös sellaisiin kattoihin joihin perinteisiä suuttimia ei ole asennettu. Tarvetta sammutusjärjestelmien ja nimenomaan automaattisesti ja itsenäisesti toimivien järjestelmien uudelleen harkitsemiselle on lisännyt näiden järjestelmien tekninen kehitys ja pelastustoimen keskittäminen suurempiin yksiköihin. Norjan kulttuurihistoriallisiksi kansallisaarteiksi luetut sauvakirkot on suojattu pienpisarasammutusjärjestelmin.

Rakenteellisen palosuojauksen mahdollisuuksien kartoittaminen on hyvä tehdä paikallisen viranomaisen kanssa yhteistyössä. Voimassa olevien normien mukainen palo-osastointi ei useinkaan ole mahdollinen mutta tapauskohtaisten palon etenemistä estävien tai hidastavien tai sammutusta helpottavien ratkaisujen tekemiseen on usein luontevia mahdollisuuksia.

Pelastusviranomaisen kanssa on syytä myös tarkastaa palokunnan toiminnan edellytykset, kuten kulkutiet ja veden saanti. Pelastussuunnitelman ja evakuointisuunnitelman asianmukaisuus on hyvä yhdessä viranomaisen kanssa verrata paikalla vallitseviin olosuhteisiin.

Yleiskirjeen liitteenä lähetetään kirkkoherranvirastoihin kysely kirkkojen murto- ja palosuojauksesta. Lomake pyydetään palauttamaan kirkkohallitukseen 15.7.2006 mennessä.

KIRKKOHALLITUS

Risto Voipio

Eero Raatikainen

KIRKKOJEN MURTO- JA PALOSUOJAUS

JOKAISESTA KIRKOSTA TÄYTETÄÄN OMA LOMAKE

Seurakunta _____

Väestörekisterikoodi _____

Kirkon nimi

_____Onko ulkoalueilla liikkumista rajoitettu aikaisemmin? kyllä ei osittain Onko ulkoalueilla kuvaan perustuvaa valvontaa? kyllä ei Ulkoalueiden suojaus: on ei ole Ulkokuoren suojaus: rakenteellinen hälytin Sisätilojen suojaus: liikeilmaisin kuvallinen valvonta ei ole Arvoesineiden säilytys / kassakaappi: on ei ole Hälytysjärjestelmä: ei ole on , joka ohjautuu srk:n toimihenkilölle hätäkeskukseen Sammutusputkisto: sisätiloissa ullakolla tornissa tapulissa Automaattinen sammutuslaitteisto: on ei ole Ukkossuojaus: kirkon katolla / tornissa tapulissa sähkö- ja tietoliikenneyhteyksissä Onko kirkko vakuutettu? kyllä ei Onko tapuli vakuutettu? kyllä ei Onko irtaimisto vakuutettu? kyllä ei Vakuutusmäärän on arvioinut: seurakunta vakuutusvälittäjä vakuutusyhtiö ei tietoa Onko pelastussuunnitelma tehty? kyllä ei Onko pelastusharjoitus pidetty? kyllä yli kaksi vuotta sitten ei

Tiedot antoi / pvm _____ Puh _____